

-1 -

Arvoisa puheenjohtaja, reserviupseerit, hyvä juhlayleisö

Minulle on suuri kunnia päästä juhlapuhujaksi tähän Akaan reserviupseerikerhon 75-vuotis juhlatilaisuuteen. Minä kuten koko puolustushallinto pidämme reserviupseereita sekä heidän toimintaansa koordinoivia yhdistyksiä erittäin suuressa arvossa. Kun Jukka Turunen pyysi minua puhujaksi, minun oli helppo tarttua tilaisuuteen. Päätöstä helpotti myös se, että Jukka oli liikkeellä hyvissä ajoin ja esitti pyynnön melko tarkalleen vuosi sitten. Akaan alueelliseen reserviupseeriyhdistykseen minulla on myös paikallinen yhteys, joka tekee puhumisen juuri täällä erityisen merkitykselliseksi.

Syntymäkotini sijaitsee Kalvolassa noin 9 kilometrin päässä täältä.

Tähän "muistelma / anekdootti" → 154 PSRUK

elokuu 2019

Hyvät kuulijat,

Olemme viime aikoina valitettavasti saaneet todistaa globaalin turvallisuustilanteen heikkenemistä. Euroopassa käydään avointa sotaa ja Lähi-idässä on käynnissä vakava konflikti, jonka kehityskulkua on vaikea ennakoida. Ukrainan sodassa ei ole nähtävissä merkkejä rauhasta. [Lähi-idässä Israelin ja Hamasin välisessä konfliktissa on nähtävissä mahdollisen eskalaation riski.] Jännitteitä esiintyy myös Kaukasuksella, Balkanilla ja Pohjois-Afrikassa. Samaan aikaan käynnissä oleva suurvaltakilpailu alleviivaa sitä, että edessämme on todennäköisesti pidempi voimapolitiikan ajanjakso. Ilmastonmuutos ja teknologinen kehitys ovat omiaan lisäämään turvallisuuteen liittyviä riskejä.

Merkittävä muutos Suomen turvallisuusympäristössä tapahtui 24 päivä helmikuuta 2022 Venäjän aloittaessa oikeudettoman hyökkäyssodan Ukraina. Kohta kaksi vuotta jatkunut hyökkäys on osoittanut viimeisillekin epäilijöille, että Venäjän uhka naapurimailleen on todellinen. Venäjän tulevasta kehityksestä on esitetty julkisuudessa arvioita, joissa länsimaiden on varauduttava Venäjän sotilaallisen aggressioon. Aikajänteeksi varautumiselle on arvioissa annettu kolmesta seitsemään vuotta. Kukaan ei todellisuudessa osaa sanoa mitkä ovat Venäjän aikeet tulevaisuudessa.

Venäjän uhkasta voidaan sen sijaan olla laajasti yhtä mieltä. Tähän yhteyteen haluan kuitenkin todeta, että Suomen lähialue on ollut ja on myös tällä hetkellä sotilaallisesti rauhallinen ja välitöntä uhkaa ei ole.

Venäjän hyökkäyksen aiheuttama turvallisuusympäristömme peruuttamaton muutos sai valtionjohtomme hakemaan sotilasliitto Naton-jäsenyyttä toukokuussa 2022. Päätöksemme hakea Nato-jäsenyyttä ei ollut ketään vastaan vaan päätös tehtiin Suomen turvallisuuden maksimoimiseksi. Suomen Nato-jäsenyys ratifioitiin ennätyksellisen nopeasti. Tämä kertoo siitä, että liittolaisemme arvostavat Suomea pohjoismaisena hyvinvointivaltiona, länsimaisena demokraattisena oikeusvaltiona sekä valtiona jolla on vahva kansallinen puolustus sekä korkea maanpuolustustahto, valtiona, joka tuottaa liittokunnalle turvallisuutta. Nämä odotukset meidän on lunastettava luodessamme Suomen Nato-profilia.

Arvoisat läsnäolijat,

Suomen puolustusratkaisun yksi kulmakivistä on aina ollut yleinen asevelvollisuus. Koulutettu, ammattitaitoinen ja maanpuolustustahtoinen reservi on maanpuolustukselle mittaamattoman tärkeä voimavara, jota emme voi millään muulla ratkaisulla korvata. Sodan ajan joukoistamme 95 prosenttia koostuu reserviläisistä. Kenttäarmeijamme koulutetut ja sotakelpoiset joukot tarvitsevat päteviä johtajia. Näissä johtajatehtävissä merkittävä rooli niin historiallisesti kuin tänäkin päivänä kuuluu reserviupseereille.

Reserviupseereilla oli ratkaiseva ja raskas rooli Suomen sodissa vuosina 1939 – 1945. Tätä roolia kuvaa erinomaisesti marsalkka Mannerheimin sanat päiväkäskyssä Talvisodan päättyttyä 14.3.1940.

Sitaatti alkaa "Kiitän teitä kaikkia, upseereja, alipäällystää ja miehistöä, mutta tahdon erityisesti korostaa reserviupseerien uhrautuvaa uljuutta, heidän velvollisuudentuntoaan ja sitä etevyyttä, millä he ovat suorittaneet tehtävää, joka ei varsinaisesti ollut heidän. Niinpä on heidän uhrinsa suhteellisesti sodan suurin, mutta se on annettu ilolla ja horjumattomalla alttiudella" sitaatti päättyy.

Reserviupseereiden merkitys Suomalaiselle yhteiskunnalle ei rajoitu ainoastaan poikkeusoloihin. Reserviupseerit ovat kautta historiamme antaneet

merkittävän panoksen viranomaisten, elinkeinoelämän sekä yksityisen ja kolmannen sektorin avaintehtävissä.

Reserviupseerikoulutusta ja reserviupseereita arvostetaan laajasti niin Puolustusvoimissa kuin muussa yhteiskunnassa. Sotilaskoulutus yhdessä siviilikoulutuksen ja työkokemuksen kanssa mahdollistavat, että reserviupseereista kasvaa motivoituneita ja osaavia vastuunkantajia vaativiin siviili- ja sotilastehtäviin. Tästä monipuolisesta osaamisesta hyöttyy koko suomalainen yhteiskunta

Hyvä juhlayleisö,

Suomi on ollut tänään sotilasliitto Naton jäsen hieman yli kymmenen kuukautta. Nato-jäsenyys ei muuta Suomen puolustusratkaisun perusteita. Suomen puolustus perustuu jatkossakin asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Joitain muutoksia liittokunnan jäsenyys tuo kuitenkin tullessaan.

Suomen sotilaallinen puolustus säilyy edelleen Puolustusvoimien tärkeimpänä tehtävänä. Naton jäsenenä kansalliset puolustussuunnitelmamme on sovitettu yhteen liittokunnan varautumissuunnitelmien kanssa. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että Suomen puolustuksesta on tullut osa Naton puolustusta ja päinvastoin.

Olemme myös ilmoittaneet Suomen osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin. Nämä tehtävät ovat tärkeä osa Naton perusajatusta, jonka mukaan kaikki liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan pelotteen ja puolustuksen toteutuksessa koko liittokunnan alueella. Osallistumme Naton pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä yhdellä Katanpää-luokan aluksella sekä ilmapuolustus (air shielding) -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä enintään kahdeksan hävittäjän lento-osastolla. *joitain uusia*

Tällä hetkellä Suomella ei ole tarkoitus osallistua ulkomaille Naton eteen työnnettyihin niin sanottuihin Forward Land Forces (FLF) maavoimajoukkoihin.

Naton rauhan ajan tehtäviin tarvittavat joukot voidaan muodostaa ainakin jäsenyyden alkuvaiheessa samoin periaattein kuin kriisinhallintajoukkomme: Puolustusvoimien vakinaisesta henkilöstöstä ja tarpeen mukaan reservistä rekrytoitavista henkilöistä. Toimintatapamalli on toiminut hyvin myös osallistumisessa EU-taisteluosastoon. *chh*

Naton yhteiseen puolustukseen, artikla viiteen, liittyen Suomelle on liittokunnan puolesta määritetty suorituskäytävöitteet eli joukot ja suorituskävyt, jotka tulee olla käytettävissä maamme ulkopuolella. Nämä vaatimukset edellyttävät Puolustusvoimien palkatun henkilöstön lisäämistä sekä, ennen kaikkea, sellaisen reserviläisjoukon luomista, jonka henkilöstöllä on sitovat sopimukset lähteä operaatioihin, jos niin päätetään. Tämä edellyttää lainsäädäntömuutoksia henkilöstön käytettävyyteen liittyen, koska Nato-velvoitteiden uskottava toteuttaminen ei voi perustua täysin vapaaehtoiseen järjestelmään. Säädöksistä riippumatta henkilöstön osallistuminen ulkomaan tehtäviin tulee jatkossakin perustumaan ensisijaisesti vapaaehtoisuudelle.

NATO

Reserviläisten ja erityisesti reserviupseerien merkitys Puolustusvoimille ei tule ainakaan laskemaan Nato jäsenyyden myötä. Pikemminkin päinvastoin. Suomalaiset reserviupseerit ovat kerta toisensa jälkeen vaativissa kriisinhallintatehtävissä osoittaneet olevansa ulkomaisten ammattiupseerikollegoidensa veroisia, elleivät jopa kyvykkäämpiä. Asevelvollisten joustava käyttö Nato-tehtävissä tullaan selvittämään osana asevelvollisuuden kokonaisuuden kehittämistä. Samalla selvitetään Naton vaikutukset asevelvollisuuteen ja reserviläisten asemaan. Minulla on perusteltua syytä uskoa, että Suomalaiset reserviupseerit pärjäävät erinomaisesti myös sotilasliiton mukana tulevista tehtävistä.

Arvoisat läsnäolijat,

Aikojen muuttuessa myös Suomalaisen asevelvollisuuden on elettävä muutoksessa mukana.

Pyrkimyksenä on kehittää asevelvollisuutta siten, että se tuottaa sotilaalliselle maanpuolustukselle operatiivista lisäarvoa sekä tukee maanpuolustustahdon ja kansalaisten yhdenvertaisuuden vahvistamista. Yleisen asevelvollisuuden kehittämistä selvittänyt parlamentaarinen komitea jätti mietintönsä 26. marraskuuta 2021.

Mietinnössä tunnistettiin asevelvollisuusjärjestelmän haasteiksi pienenevät ikäluokat sekä toimintakyvyn rajoitteet palveluksen aloittamiselle tai loppuun asti suorittamiselle. Osa komitean esittämistä tavoiteloista on saavutettavissa nopeammin ja hallinnonalan sisällä, kun taas useampi tavoite vaatii laajempaa selvitystä ja valmistelua.

paikalle hallinnonala

osa tavoitteista

Eräs komitean mittavimmista esityksistä oli kutsuntajärjestelmän ulottaminen koko ikäluokalle, jolla pyritään vastaamaan pienevien ikäluokkien asettamaan haasteeseen. Esitykseen perustuen Puolustusministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää ja suunnitella kutsuntojen laajentamista koko ikäluokalle. Kehittämistyöryhmä luovutti loppuraporttinsa 31.1.2024.

asenn työryhmä

aan

Loppuraportissa ehdotettiin kaikille 17-vuotiaille yhteistä oppilaitoksissa toteutettavaa maanpuolustuspäivää. Päivän aikana nuorille jaettaisiin tietoa maanpuolustuksesta, asevelvollisuudesta ja kokonaisturvallisuudesta. Maanpuolustuspäivän tavoite olisi lisätä nuorten miesten tietoisuutta kutsuntaikään liittyvistä velvoitteista ja nuorten naisten tietoisuutta mahdollisuuksista hakeutua palvelukseen.

Ehdotuksen mukaan varsinaiset kutsunnat olisivat vuorossa maanpuolustuspäivän ja terveystarkastuksen jälkeen; pakollisina asevelvollisille miehille ja vapaaehtoisina naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuville. Uutta on se, että kutsunnat ja naisten vapaaehtoiseen asepalveluksen valintatilaisuudet ollaan yhdistämässä yhdeksi yhteiseksi tilaisuudeksi sekä miehille että naisille.

Kutsuntojen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen valintatilaisuuksien yhdistämistä pilotoidaan vuonna 2024 Lapin, Uudenmaan ja Hämeen aluetuimistöjen alueilla. Pilotin tavoitteena on saada kokemuksia kutsuntojen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen valintatilaisuuksien yhdistämisestä.

Nuorten toimintakyvyn parantamiseksi kehittämistyöryhmä esittää koko ikäluokalle järjestettäviä yhtenäisiä terveystarkastuksia opiskeluterveydenhuollossa.

Terveystarkastukset ovat keskeinen osa palveluskelpoisuuden arviointia. Pyrkimyksenä on entistä paremmin huomioida yksilölliset terveydelliset tekijät

- 6 -

ja määrittää täsmällisemmin millaisessa tehtävässä nuori on kykenevä palvelemaan.

Asevelvollisuuden kehittämistä pohtinut parlamentaarinen komitea esitti myös reservin ikärajan nostamista 65 vuoteen. Esitetty muutos perustuu ensisijaisesti Puolustusvoimien tarpeeseen ja reserviläisten vapaaehtoisuuteen. Ikärajan nosto ei todennäköisesti tule koskemaan kaikkia reserviläisiä vaan esimerkiksi EVP-upseereita ja niitä reserviläisiä, joilla on tietty sodan ajan tehtävä tai tietynlaista erikoisosaamista. Ikärajan nostaminen edellyttää lainsäädännön muutosprosessia, joka on tarkoitus käynnistää osana muuta asevelvollisuuden kehittämistä.

Myös vapaaehtoista maanpuolustusta kehitetään vastaamaan entistä paremmin puolustusjärjestelmämme tarpeisiin. Puolustusministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitys ja tehdä esitys vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilaksi tulevaisuudelle. Työryhmässä on mukana puolustusministeriö, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos sekä keskeisimmät vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvät järjestöt.

Maanpuolustus koulutus yhdistys

Tavoitteena on saada selvitys valmiiksi vuoden 2024 alkusyksyyn mennessä, jotta tulokset voidaan ottaa huomioon valmisteilla olevassa valtioneuvoston puolustusselonteossa. Selvityksellä tarkastellaan muun muassa MPK:n roolia paikallisjoukkojen kouluttajana, paikallisjoukkojen koulutus- ja muodostamismallia ja kokonaisturvallisuuden koulutusvastuuta sekä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyviä lainsäädännön kehittämistarpeita.

Koska myös vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus elää ajassa, myös kansainvälisyys korostuu. Se näkyy lähivuosien koulutustoiminnassa sekä siinä, että myös Naton vaikutukset vapaaehtoiseen maanpuolustukseen selvitetään edellä mainitussa selvitystyössä.

Hyvät kuulijat,

Noin kaksi viikkoa sitten sain kunnian olla saattamassa puolustusvoimien entisen komentajan kenraali Jaakko Valtasen viimeiselle matkalleen Tapiolan kirkossa. Kenraali Valtanen oli elämänsä loppuun asti valveutunut ajattelijana ja otti aktiivisesti kantaa maanpuolustuksellisiin kysymyksiin.

Vuonna 2021, kunnioitettavassa 96 vuoden iässä, kenraali Valtanen totesi seuraavaa reserviupseereiden merkityksestä:

Sitaatti alkaa: "Yleisellä asevelvollisuudella ja sen tuottamalla reservin johtajilla on jatkuvasti ollut myös vaikuttava yhteiskunnallinen merkitys. Historiamme vaikeissa murrostilanteissa 1920- ja 1930-luvuilla, talvi- ja jatkosotamme kuolemavaaratilanteissa sekä Lapin sodan kriittisessä alkuvaiheessa samoin kuin sotien jälkeisinä kriisivuosina reserviupseerit osoittivat luotettavuutensa ja uskottavuutensa osaavina taistelutilanteiden johtajina sekä kansanvaltaisen oikeusjärjestelmämme lojaleina puolustajina. Kokonaisturvallisuutemme toimialakirjossa talouselämän ja muiden alojen johtotehtäviin vapautettavat reserviupseerit ovat maanpuolustuksen monitahoisen kokonaisuuden ymmärtäjinä sekä usein pitkien johtamiskokemustensa takia kaikille osapuolille korvaamaton voimavara." Sitaatti päättyy.

Elämme tällä hetkellä yhtä historiamme murroskohtaa. Olen täysin luottavainen, että reserviupseeristomme kantaa tässäkin tilanteessa pyyteettömästi osansa yhteiskuntamme pärjäämisestä.

Lopuksi totean,

Vaikka turvallisuusympäristömme on epävakaa ja tulevaisuus vaikeasti ennustettavissa, meillä on erinomaiset valmiudet pitää Suomi turvallisena. Kokonaisturvallisuuden mallimme on vertaansa vailla ja kansalaisten maanpuolustustahto mittaushistorian huippulukemissa. Puolustusvoimat ovat valmiina kaikissa tilanteissa puolustamaan Suomen alueellista koskemattomuutta tarvittaessa yhdessä liittolaistemme kanssa.

Näillä sanoin tahdon toivottaa Akaan reserviupseerikerholle ja sen jäsenille mitä parhainta 75-vuotis päivää sekä toivottaa onnea ja menestystä tulevaan.